

Prekentekest: Luk 17,7-10

Jesus sa: Dersom en av dere har en tjener som er ute og pløyer eller gjeter, vil han da si til tjeneren når han kommer hjem fra markene: 'Kom nå og sett deg til bords?' Nei, han vil si: 'Lag til kveldsmaten, bind opp kjortelen og stå til tjeneste for meg mens jeg spiser og drikker. Etterpå kan du selv få deg mat.' Takker han vel tjeneren for at han gjorde det han var pålagt? På samme måte med dere: Når dere har gjort alt som er pålagt dere, skal dere si: 'Vi er unyttige tjenere og har bare gjort det vi skulle.'»

Slik lyder Herrens ord.

Vår prekentekest har et forløp – en bønn omtrent som dette:

- Herre, gi oss større tro – så vi kan flytte fjell, så vi kan utføre mirakler, utføre mektige ting – kanskje også uten å anstrenge oss, uten unødig bruk av tid og krefter.

Disiplene ba aldri hele denne bønnen slik, men kanskje dette er essensen i det de ba om, for de ba om større tro og Jesus svarte med prekentekesten for i dag. En enda mer ærlig bønn for dagens mennesker vil kanskje være:

- Herre, gi oss hvile, så vi kan drive på med alt det andre som interesserer oss mer, så vi i en travel hverdag og en enda mer hektisk fritid kan slippe menighetsarbeid og forpliktelse i din kirke.

Jesus har alltid hatt denne evnen til å se hva som sies bakenfor ordene. Han leste hjertene direkte, og kanskje er dette en aktuell bønn fra manges hjerter i dag.

Herre, gi oss fred og stillhet ... «kom til meg alle dere som strever og bærer tunge byrder». Så var det noe om hvile. Så er det også noe om omsorg vi kjenner til, bibelord om liljene på marken og fuglene under himmelen, ord som vi er glad i, ord vi trenger å høre.

Men Jesus bryter freden og idyllen. Jesus fulgte opp med en fortelling som gir et ubehagelig korrektiv til trenden i vår tid. Var det ikke slitet og strevet vi ville bort fra? Var det ikke forpliktelsen, det å stå alene år ut og år inn i en stadig mindre frivillighetsstab vi ville slippe?

Ja, Jesus talte om forpliktelse og stilte krav, men sa han forresten ikke også noe til Marias søster Marta en gang om at hun gjorde seg altfor mye strev og uro med mange ting? Det var jo Maria som hadde valgt den gode del, ikke den strevsomme søsteren.

Har vi tatt feil av Jesus? Kanskje ikke vi, men jeg tror mange i vår tid tar fullstendig feil av hvem Jesus er. Han blir mer en tanke enn en person, mer en idé vi kan si tja til, som kan vurderes og ikke adlydes. Mer et tilbud på linje med andre ytelser som kan speiles mot de følte behov og lengsler – om det gir utbytte nok, for man vil vel ha alle fordeler og ingen ulemper?

Jeg tror en slik holdning ligger til vår menneskelige natur. Så handler det i dag om arbeid, slit og forpliktelse likevel, vel vitende om at vi også trenger hvile og at vi har en omsorgsfull Herre å tjene.

Jesus gir oss innblikk i svunne tiders ansettelsesforhold. Han henter sitt eksempel fra en bonde som har en tjener. Slik står det i vår oversettelse,

men på grunnspråket gresk står det slave. Når Jesus bruker et slikt eksempel, gjør han det ikke for å forsvare slaveriet. Hans egen apostel Paulus oppfordrer til å bli fri fra slike forhold hvis man har mulighet. «Ble du kalt som slave? La ikke det bekymre deg! Men kan du bli fri, så gjør heller bruk av det.» 1 Kor 7,21. Jesus bruker fortellingen om datidens arbeidsforhold som en illustrasjon.

Etter en lang og slitsom dag ute på åkeren, har tjeneren, eller slaven ingen avtale om fritid og hvile ennå. Tvert imot, det forventes at han lager kveldsmat og varter opp bonden med mat og drikke. Det var jo jobben hans. Først etter arbeidsdagens slutt hadde tjeneren fri og kunne selv få seg mat. At det var slik var en selvfølge. Derfor takket heller ikke bonden tjeneren for det arbeidet han gjorde. Alle kunne nikke gjenkjennende til dette – jo, slik er det.

Poenget var at den som gjorde et arbeid fordi det var en plikt, han eller hun kunne ikke forvente en spesiell takk – det skulle bare mangle at man gjorde jobben sin. Det tenkte man da, og slik tenker vel de fleste den dag i dag.

Slik også med dere, sier Jesus: «Når dere har gjort alt som er pålagt dere, skal dere si: 'Vi er unyttige tjenere og har bare gjort det vi skulle.'» Dette ble sagt til disiplene den gang. I dag lyder de samme ordene til oss. Greit nok for så vidt, men likevel – unyttige tjenere. Noen bibelutgaver skriver uverdige tjenere. Det er ikke sikkert vi liker å bli kalt verken unyttige eller uverdige. Vi får kanskje lett en følelse av at tjeneren er uten verdi og at det ikke er viktig det vi driver på med.

Men denne uttrykksmåten var nok trolig en form for ydmyk frase man sa på denne tiden. Man var seg bevisst at man gjorde sin plikt, det man skyldte arbeidsgiveren å gjøre. Man hadde denne ydmykheten i seg overfor sjefen.

Når det nå engang er slik i de jordiske arbeidsforholdene, hvor mye mer skal da ikke en disippel ha en ydmyk holdning overfor sin Herre og Gud! Det er dette Jesus vil si noe om. Hvor mye man enn gjør som disippel så gjør man aldri mer enn det man skylder å gjøre. Vi kan også si det slik at man kan ikke skaffe seg fortjeneste i sitt forhold til Gud. Man kan ikke gjøre seg fortjent til frelse. Frelse gis kun ufortjent av nåde.

Vi lever i en tid da få kjenner seg igjen i bildet av den ydmyke tjeneren. Man vil realisere seg selv, få mer ut av livet. Man identifiserer seg heller ikke med en tjener. Og kanskje var det også her det startet for disiplene – Herre, gi oss større tro! De var ikke fornøyd. Da svarte Jesus med å fortelle om sennepsfrøet som er så bitte lite, men som likevel har denne enorme spirekraften i seg.

Gi oss større tro! er bønner mange ber i ulike varianter, for med en stor tro ville det være lettere å være en kristen, da ville en aldri være bekymret, da ville en lettere kunne flytte fjell.

Det dreier seg ofte om lengsel, dels etter et godt og harmonisk liv, dels lengsel etter et nært og følbart godt forhold til Jesus. Vi mennesker kan ha vanskelig for å skille det ene motivet fra det andre. Vi er svært sammensatt av motiver, følelser og lengsler. Ofte vil vi heller være herre enn tjener, ofte vil vi heller nyte enn å yte. Det gjelder både på det

Åndelige plan så vel som på det praktiske. Ofte kan menneskers motiver like så vel være å få makt og innflytelse over sin egen livssituasjon, så vel som over Gud. Med stor tro mener man i enkelte miljøer at man skal kunne befale Gud til å gjøre seg frisk fra sykdom så vel som å proklamere seier over det ene og det andre uheldige forholdet.

Mennesket har til alle tider ville skape sin gud i sitt eget bilde til en lykkegud. Det var ikke bare israelfolket som i sin tid danset rundt gullkalven. Det er like utbredt i dag. Den sanne Gud har aldri vært den gud som oppfyller alle våre ønsker, men den Gud som oppfyller alle sine løfter.

Svaret på manges lengsel etter et rikere kristenliv er ikke å motta en større tro, men å bruke den troen en tross alt har fått. (Jfr. Rom 12,3). Troen er en gave fra Gud. Vi kan ikke skape eller prestere en tro, men vi kan ta imot den troen Gud gir oss og bruke den.

Troen kommer av forkynnelsen, det Ordet en hører. (Rom 10,17). Derfor er kristenlivet en vekselvirkning mellom på den ene siden å ta til seg Guds ord gjennom bibellesning og bønn, å høre forkynnelsen og ta del i gudstjenestefellesskapet, og på den andre siden å leve som en kristen i hverdag og helg, å tjene sin Herre i menighet, hjem og samfunn.

Vi har fått vårt kristennavn i dåpen. Der ble vi erklært å være Guds eiendom og disipler av Jesus. Salmeforfatter Svein Ellingsen har skrevet dette om dåpen:

- Det at vi får bære et hjelpeløst barn inn i kirken, der det er ventet, er et sterkt vitnesbyrd om hva det kristne evangelium vil si oss. Det finnes et sted i verden hvor vi blir tatt imot, uansett hvor svake vi er, uansett prestasjoner og posisjoner. På en sterk og talende måte forkynner barsedåpen at vårt menneskeverd ikke har sin grunn i hva vi har eller hva vi gjør, men i hva vi er: skapt av Gud, elsket av Gud, oppsøkt av Gud.

Så ser vi at det er i visshet om dette vi finner vår virkelige frihet. Den har sin grunn i at vi er kjøpt og betalt. Ikke med gull eller sølv, men med hans blod som har sagt oss det som står i søndagens tekst. Å tilhøre Gud og være hans tjener er paradoksalt nok frihet. Til det er vi skapt, til det er vi kjøpt og betalt.

Luther sa det slik: «En kristen er en fri herre over alle ting og ingen underlagt, og samtidig den tjenestevilligste tjener og alle underlagt.» Tilsynelatende en selvmotsigelse, men det er altså en uløselig sammenheng mellom nåden og tjenesten.

Jesus tok en tjeners skikkelse på seg og gikk i døden for oss. Å gjengjelde av kjærlighet er aldri tvang. Uansett hva vi klarer å utrette for Gud, så er det av nåde og i hans kraft. En slik tjeneste kan aldri gjøre oss verdig til frelse. Vi gjør bare gjort det vi er skyldig å gjøre, for vi er frelst av nåde.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.